



BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Eylül 2010

BANKACILIK SEKTÖRÜ BASEL II İLERLEME RAPORU



BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

BANKACILIK SEKTÖRÜ BASEL II İLERLEME RAPORU (Eylül 2010)

Bilgi ve Önerileriniz İçin:

Risk Yönetimi Dairesi

E-posta: basel2@bddk.org.tr

Tel: (212) 337 72 72

Faks: (212) 337 71 66

BU RAPOR KAMUOYUNU BİLGİLENDİRME AMACIYLA HAZIRLANMIŞTIR. RAPORDA YER ALAN BİLGİLERE DAYANARAK ALINACAK KARARLARIN SONUÇLARINDAN BDDK SORUMLU TUTULAMAZ. RAPORDAN KAYNAK GÖSTERİLMEK SURETİYLE KISMEN ALINTI YAPILABİLİR.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
ATATÜRK BULVARI NO: 191 06680 KAVAKLIDERE ANKARA-TÜRKİYE

İLETİŞİM BİLGİLERİ: RİSK YÖNETİMİ DAİRESİ
TEL: (212) 337 72 72, FAKS: (212) 337 71 66
www.bddk.org.tr E-posta: basel2@bddk.org.tr

BU YAYIN TÜM İÇERİĞİ İLE BDDK İNTERNET SAYFASINDA YER ALMAKTADIR.

BDDK AROKS DOKÜMAN MERKEZİNDE 110 ADET BASILMIŞTIR.

BASIM TARİHİ: EYLÜL 2010

AÇIKLAMA

Bu Rapor, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinin 18/A maddesinin (f) bendi uyarınca, bankacılık sektörünün Basel II'ye yönelik çalışmalarını izlemek üzere, "Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi"ne bankalarca Haziran 2010 dönemi baz alınarak verilen cevaplar kullanılarak hazırlanmıştır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Basel Bankacılık Denetim Komitesince oluşturulmuş olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması dokümanı 2006/48/EC ve 2006/49/EC sayılı Direktifler (CRD) ile Avrupa Birliği (AB) müktesebatına dahil edilmiş ve söz konusu Direktifler belirli bir geçiş süreci dahilinde AB üyesi ülkelerde uygulamaya konulmuştur. Hali hazırda, dünya çapındaki birçok ülkede ise Basel-II'ye uyum çalışmaları devam etmektedir.

Ülkemizde Basel-II uygulamasına yönelik olarak, CRD ve Basel-II ile uyumlu düzenleme taslakları Nisan 2010 itibarıyla sektörün ve kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. Bu taslaklara ilişkin olarak iletilen görüşlerin değerlendirilmesi süreci halen devam etmektedir. Ayrıca, bankaların CRD/Basel II'ye uyum konusunda yürüttükleri çalışmaların yakından takip edilmesi amacıyla bankalardan altışar aylık dönemlerde “Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi” talep edilmekte ve ankete verilen cevaplar değerlendirilerek kamuoyunun bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır.

Türk bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %48,1'ini oluşturan bankalar bireysel bazda, %35,5'ini oluşturan bankalar ise konsolide bazda CRD/Basel II'ye geçişe ilişkin strateji ve politikalarını yönetim kurullarının onayına sunmuş veya söz konusu strateji ve politikaları yönetim kurullarına onaylatarak uygulamaya koymuştur. Bankacılık sektörünün %99'u CRD/Basel II çalışmalarını yürütecek üst yönetimini, %88'i birimlerini oluşturmuş, %82'si sorumlu personelini, %70'i ise komitelerini belirlemiştir.

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumu anketler üzerinden incelendiğinde kredi riskinde bankaların %99'unun standart yaklaşıma, %53'ünün ise içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağladığı görülmektedir. Bankaların tamamı piyasa riskinde standart yöntemle uyum sağlarken, içsel ölçüm yöntemlerinde ve değerlemeye ilişkin hususlarda büyük ölçüde (%75-%100) uyumlu olan bankaların oranı sırasıyla %86 ve %83'tür. Spesifik riske ilişkin hususlara büyük ölçüde uyumlu olduğunu belirten bankaların oranı %38 seviyesinde kalmaktadır. Operasyonel riskte bankaların tamamı şu anda kullanılmakta olan temel gösterge yaklaşımına uyum sağlarken, standart yaklaşımda %75 ila %100 arasında uyum sağlayan bankaların oranı %31'de kalmaktadır.

İkinci yapısal bloğa uyumun birinci yapısal bloğa kıyasla daha düşük düzeyde olduğu dikkat çekmektedir. Kredi riskinin birinci yapısal blokta kapsanmayan hükümlerine ilişkin uyum durumununun %75-%100 aralığında olduğunu belirten bankalar sektörün sadece %9'unu

oluşturmaktadır. Yapısal faiz oranı riski ve likidite riskine ilişkin uyum düzeyi %50-%100 aralığında olan bankaların Türk bankacılık sistemi aktif büyüklüğü içindeki payı ise %99 düzeyindedir. Üçüncü yapısal blok hükümlerine ise bankaların %93'ünün %50 ila %100 arasında uyum sağladığı görülmektedir.

CRD/Basel II ile ilgili karşılaşılan sorunlara ve kısıtlara bakıldığında bankaların öncelikli engelini veri eksikliği olduğu görülmektedir. Bu kısıtı, mevzuattaki belirsizlikler ve teknolojide karşılaşılan sorunlar takip etmektedir.

CRD/Basel II uygulamasına ilişkin olarak son altı aydaki gelişmelerin nasıl değerlendirildiğine bakıldığında, en olumlu olarak değerlendirilen gelişme Basel II düzenleme taslaklarının yayımlanarak görüşe açılması, en olumsuz olarak değerlendirilen gelişme ise Basel II'ye geçiş süreci ve yol haritasının belli olmaması olmuştur.

Kredi riskinin hesaplanmasında bankaların büyük bir kısmı uygulamanın başlamasını takip eden 3 yıl içerisinde ileri yöntemlere geçmeyi planlamakta, bu çalışmalar kapsamında veri biriktirmekte, yine büyük kısmı stres testleri uygulamakta ve bankaların tamamına yakını kredi riski analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmaktadır.

Operasyonel risk hesaplamasında bankaların büyük çoğunluğu nihai olarak ileri ölçüm yaklaşımını hedeflemekte ve operasyonel risk analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmaktadır.

Piyasa risklerinin ölçümünde bankaların tamamına yakını içsel modeller kullanmakta, stres testleri uygulamakta, analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmakta ve sektörün %95'i yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımını planlamaktadır.

CRD/Basel II ile ilgili olarak, bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %8,7'sini oluşturan bankalar ekonomik sermaye tahsisi uygulamasına gerek görmez iken, %3,3'ü ekonomik sermaye tahsisini uygulamakta, kalan kısım ise konuya ilişkin çalışmalarını sürdürmektedir. Bankaların ikinci yapısal blok kapsamında ele alınan yapısal faiz oranı riski, likidite riski ve yoğunlaşma risklerini çoğunlukla tanımlamış oldukları, ancak karşı taraf risklerine ilişkin strateji ve politikalarını yeni oluşturmaya başladıkları görülmektedir. Üçüncü yapısal blok kapsamında ise bankacılık sektörünün kamuya açıklama yükümlülüklerine büyük ölçüde uyumlu olduğu görülmektedir.

İÇİNDEKİLER

| | |
|--|-----|
| YÖNETİCİ ÖZETİ..... | i |
| İÇİNDEKİLER | iii |
| TABLolar..... | iv |
| GRAFİKLER..... | iv |
| GİRİŞ..... | 7 |
| 1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar | 8 |
| 2. Basel II'ye Yönelik Uyum Çalışmaları | 10 |
| 3. Birinci Yapısal Blok | 15 |
| 4. İkinci Yapısal Blok..... | 25 |
| 5. Üçüncü Yapısal Blok..... | 27 |

TABLolar

| | |
|---|----|
| Tablo 1-1: Strateji ve Politikaların Oluşturulması..... | 8 |
| Tablo 2-1: Sistem ve Altyapı Yeterliliği..... | 12 |
| Tablo 2-2: Kaynak Yeterliliği..... | 14 |
| Tablo 3-1: Uygulamanın Başlamasıyla Kullanılacak Yöntem | 15 |
| Tablo 3-2: Kredi Riski Azaltım Yöntemlerinin Kullanım Sıklığı | 16 |
| Tablo 3-3: Kullanılan/Kullanılması Planlanan Derecelendirme/Skorlama Modelleri..... | 17 |
| Tablo 3-4: Derecelendirme Notları ve Kredi Riski Parametrelerine İlişkin Veri Biriktirme | 18 |
| Tablo 3-5: Kredi Riski Stres Testi Uygulaması ve Testlerde Kullanılan Senaryo Türleri | 18 |
| Tablo 3-6: Kredi Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Sürecinde Kullanılma Oranı | 19 |
| Tablo 3-7: Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntemler..... | 19 |
| Tablo 3-8: Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş | 20 |
| Tablo 3-9: Operasyonel Risk Ölçümü ve Sermaye Tahsisinde Kullanılan İleri Ölçüm Yöntemleri | 20 |
| Tablo 3-10: Operasyonel Risk Stres Testleri..... | 21 |
| Tablo 3-11: Operasyonel Risk Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanımı ... | 21 |
| Tablo 3-12: Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler | 22 |
| Tablo 3-13: Piyasa Risklerinin Ölçümünde Kullanılan Volatilité Hesaplama Yöntemleri ... | 22 |
| Tablo 3-14: Yasal Sermaye Hesaplamalarında İçsel Model Kullanımına İlişkin Plan ve Planlanan Geçiş Tarihi | 23 |
| Tablo 3-15: Stres Testi Senaryoları ve Uygulaması | 23 |
| Tablo 3-16: Piyasa Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanılması..... | 24 |
| Tablo 4-1: Tüm Önemli Risklerin Tanımlanması, Ölçülmesi, Raporlanması Amacıyla Tasarlanmış Politika ve Prosedürler..... | 25 |
| Tablo 4-2: Ekonomik Sermaye Tahsisi..... | 25 |
| Tablo 4-3: Risk Ölçüm Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci Mevcudiyeti . | 26 |
| Tablo 5-1: CRD/Basel II'de Öngörülen Kamuya Açıklama Yükümlülüklerine Uyum | 27 |

GRAFİKLER

| | |
|---|----|
| Grafik 1-1: Çalışmaları Yürütecek Yönetim, Personel, Birim ve Komitelerin Belirlenmesi .. | 8 |
| Grafik 2-1: Kredi-Piyasa-Operasyonel Risklere ve İkinci Yapısal Bloğa Uyum Durumu | 10 |
| Grafik 2-2: Karşılaşılan Sorunlar..... | 11 |
| Grafik 2-3: CRD/Basel II'nin Uygulamasında Son 6 Ay İçerisinde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler..... | 12 |
| Grafik 2-4: Alınan Destek ve Danışmanlık Hizmetleri | 14 |
| Grafik 3-1: İleri Yöntemlere Geçiş Tarihi (Aktif büyüklüğüne göre)..... | 15 |
| Grafik 3-2: İleri Yöntemlere Geçiş Tarihi (Banka sayısına göre) | 16 |
| Grafik 3-3: TO, THK ve TT Hesaplama Sıklığı..... | 17 |
| Grafik 3-4: Piyasa Riskinin İçsel Modellerle Hesaplanmasının Zorunlu Tutulması Durumunda Zorlukla Karşılaşıp Karşılaşılmayacağı | 23 |
| Grafik 4-1: Değişen Risk Profiline Sermayeye Etkisinin Değerlendirilmesi için Sistem Tesisi..... | 25 |

KISALTMALAR

| | |
|----------|--|
| ARCH | Otoregresif Koşullu Değişken Varyans (Autoregressive Conditional Heteroscedasticity) |
| Basel II | Basel Bankacılık Denetim Komitesince Hazırlanmış Olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması Dokümanı |
| BDDK | Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu |
| CRD | Avrupa Birliğinin 2006/48/EC ve 2006/49/EC Sayılı Direktifleri |
| EWMA | Üstel Ağırlıklı Hareketli Ortalama (Exponentially Weighted Moving Average) |
| GARCH | Genelleştirilmiş Otoregresif Koşullu Değişken Varyans (Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity) |
| KOBİ | Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler |
| THK | Temerrüt Halinde Kayıp (LGD-Loss Given Default) |
| TO | Temerrüt Olasılığı (PD-Probability of Default) |
| TT | Temerrüt Tutarı (EAD-Exposure at Default) |
| YK | Yönetim Kurulu |

GİRİŞ

Bu Raporda, Haziran 2010 itibarıyla ‘Bankaların CRD/Basel II’ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketi’ne verilen cevaplar değerlendirilerek elde edilen bilgiler derlenmiş ve özel önem arz ettiği düşünülen konular ele alınarak toplulaştırılmış veriler üzerinden kamuoyunun bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Rapor;

1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar
2. Basel II’ye Yönelik Uyum Çalışmaları
3. Birinci Yapısal Blok
4. İkinci Yapısal Blok
5. Üçüncü Yapısal Blok

olmak üzere beş ana başlıktan oluşmaktadır.

Ankette yer alan soruların ele alınış biçimi, verilen cevapların kapsam ve niteliği bankadan bankaya önemli ölçüde değişebilmektedir. Raporda, bankalara ilişkin münferit bazda bilgilere ve banka bazlı değerlendirmelere yer verilmemiş, istatistiki veriler sektör aktif toplamına oranlama şeklinde oluşturulmuştur. Anket çalışmasında verilen cevaplardan mümkün olması durumunda sayısal sonuçlar çıkarılmıştır. Aktif yüzdesi, rapora dahil olan bankaların aktif toplamı (Haziran 2010) 100 kabul edilerek hesaplanmıştır. Bankalar ankette yöneltilen sorulara birden fazla cevap verebildiğinden bazı cevapların değerlendirilmesinde aktif toplamı yüzde 100’ü aşabilmekte ya da cevap verilmemiş olması durumunda %100’ün altında kalabilmektedir. Bu nedenle okuyucunun her cevabı kendi içinde değerlendirmesi yerinde olacaktır. Cevaplar arasında görülebilecek tutarsızlıklar, ankete verilen cevapların tutarsızlığından kaynaklanmaktadır.

Değerlendirmeye İller Bankası, Adabank ve Birleşik Fon Bankası bilgileri dahil edilmemiş, çalışma katılım bankaları ile beraber toplam 46 bankanın cevaplarından hazırlanmıştır.

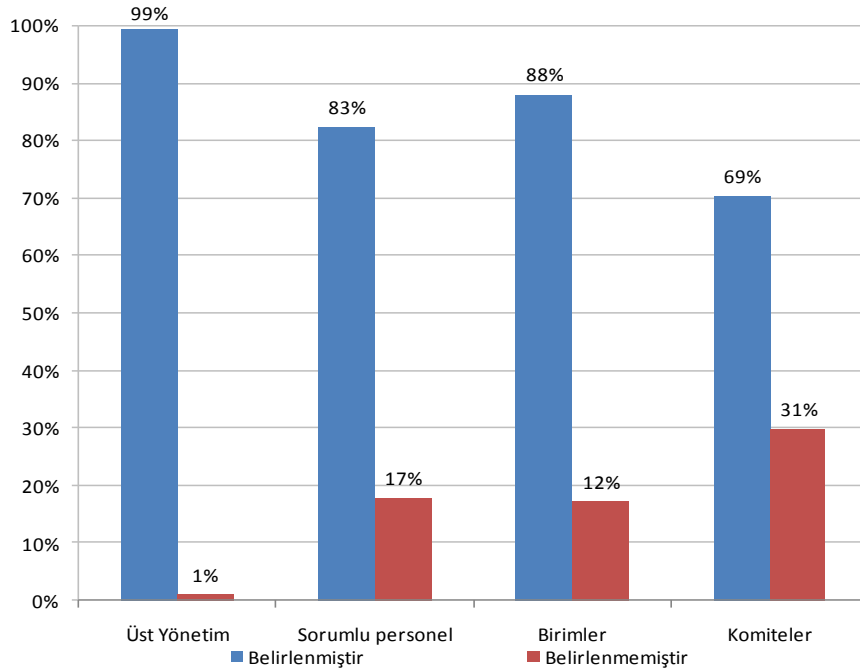
1. Strateji ve Politikalara İlişkin Çalışmalar

Strateji ve politikaların oluşturulması CRD/Basel II'ye geçişte bankalar tarafından öncelikli olarak ele alınmıştır. Sektörün önemli bir bölümünü oluşturan bankalar söz konusu strateji ve politikalarını hazırlamış ve uygulamaya koymuş, bazıları bu strateji ve politikalarını yenilemiş, bazı bankalar ise yenilemek üzere çalışmalarına devam etmektedir. Bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %48,1'ini oluşturan bankalar bireysel bazda, %35,5'ini oluşturan bankalar ise konsolide bazda CRD/Basel II'ye geçişe ilişkin strateji ve politikalarını yönetim kurullarının onayına sunmuş veya söz konusu strateji ve politikaları yönetim kurullarına onaylatarak uygulamaya koymuştur. Söz konusu orana strateji ve politikalarını hazırlamakta olan bankalar da dahil edildiğinde sektör aktiflerinin %75'e yakın bir kısmını oluşturan bankaların bireysel bazda strateji ve politikalar üzerinde çalışma yapmış olduğu görülmektedir.

Tablo 1-1: Strateji ve Politikaların Oluşturulması

| (%) | Bireysel | Konsolide |
|--|----------|-----------|
| Hazırlanması düşünülmemektedir | 0,4 | 0,3 |
| Hazırlanması planlanmaktadır | 24,5 | 40,7 |
| Hazırlanmaktadır | 26,9 | 23,6 |
| YK onayına sunulmuştur/YK tarafından onaylanmıştır | 48,1 | 35,5 |

Grafik 1-1: Çalışmaları Yürütecek Yönetim, Personel, Birim ve Komitelerin Belirlenmesi

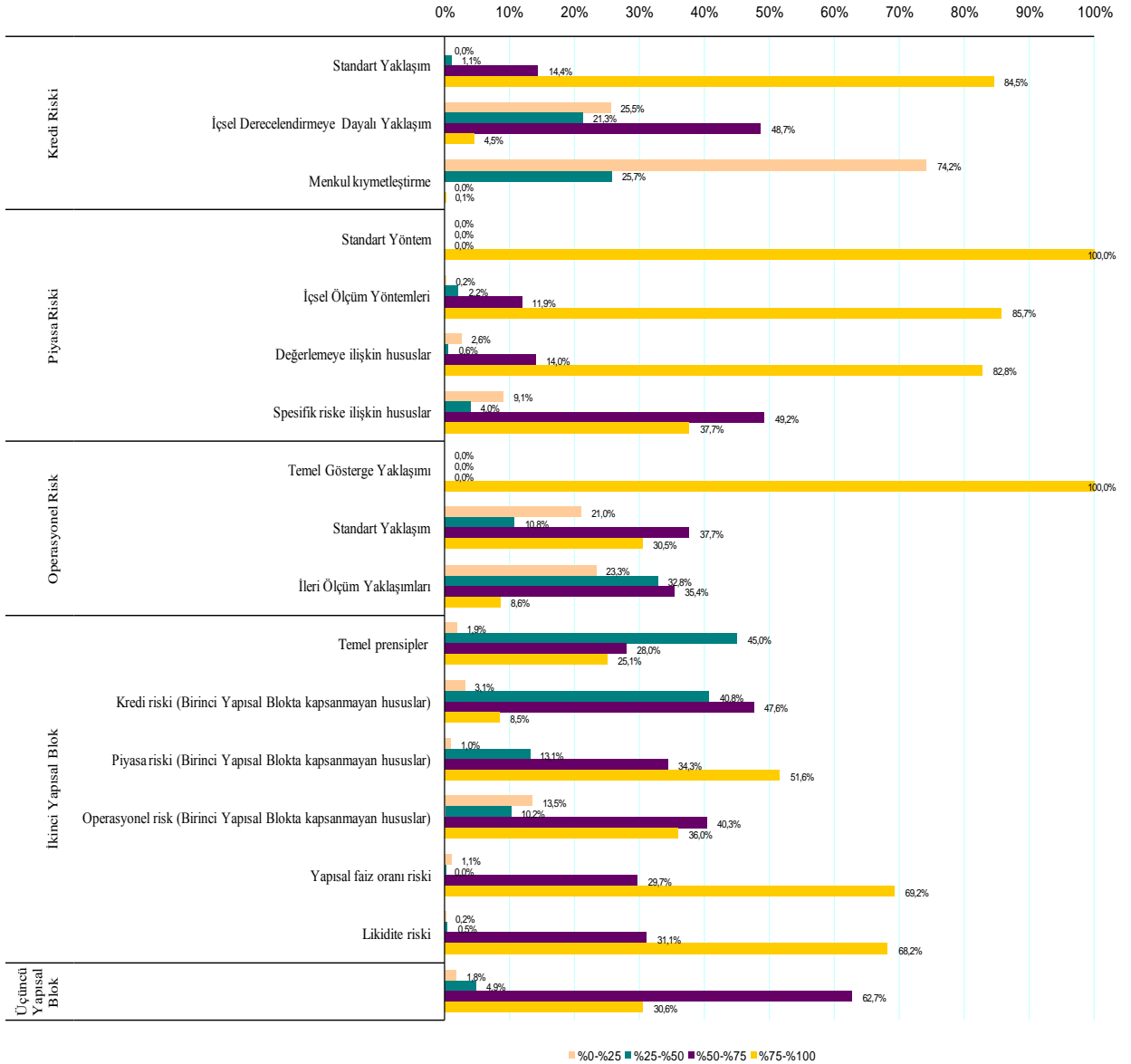


Bankacılık sektörünün %99'unun CRD/Basel-II çalışmalarını yürütecek üst yönetimi oluşturduğu, %83'ünün bu kapsamda çalışacak sorumlu personeli belirlediği görülmektedir. Ayrıca, sektörün %88'i CRD/Basel-II'ye uyum çalışmalarını yürütecek birimler oluşturmuş, %69'u ise bu kapsamda komiteler kurmuştur.

2. Basel II'ye Yönelik Uyum Çalışmaları

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumuna ilişkin kredi riski, piyasa riski, operasyonel risk, ikinci yapısal blok ve üçüncü yapısal blok kapsamında verdikleri cevaplar aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir. Buna göre, kredi riskinde bankaların %99'u standart yaklaşıma, %53'ü ise içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağlarken, menkul kıymetleştirmede bankaların hemen hemen tamamı %50'den düşük uyum sağlamışlardır.

Grafik 2-1: Kredi-Piyasa-Operasyonel Risklere ve İkinci Yapısal Bloğa Uyum Durumu



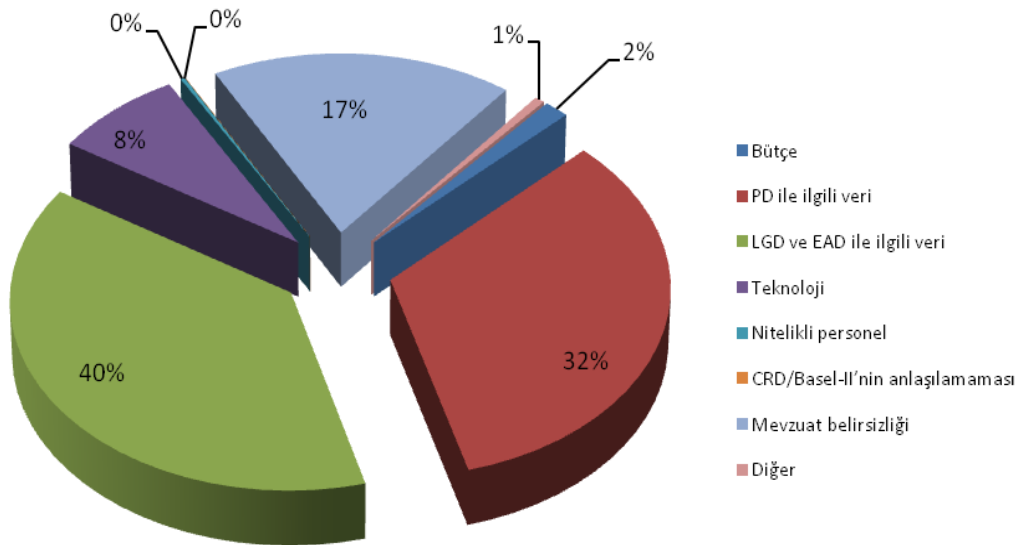
Bankaların tamamı piyasa riskinde standart yöntemle uyum sağlarken, içsel ölçüm yöntemlerinde ve değerlemeye ilişkin hususlarda büyük ölçüde (%75-%100 oranında) uyumlu olan bankaların oranı sırasıyla %86 ve %83'tür. Spesifik riske ilişkin hususlara büyük ölçüde uyumlu olduğunu belirten bankaların oranı %38 seviyesinde kalmaktadır.

Operasyonel riskte bankaların tamamı şu anda kullanılmakta olan temel gösterge yaklaşımına uyum sağlarken, standart yaklaşımda %75 ila %100 arasında uyum sağlayan bankaların oranı %31'de kalmaktadır. İleri ölçüm yaklaşımlarında ise bankaların %44'ü, uyum düzeyinin %50'nin üzerinde olduğunu belirtmektedir.

İkinci yapısal bloğa uyumun genel olarak birinci yapısal bloğa kıyasla daha düşük düzeyde olduğu dikkat çekmektedir. Örneğin kredi riskinin birinci yapısal blokta kapsanmayan hükümlerine ilişkin uyum durumunun %75-%100 aralığında olduğunu belirten bankalar sektörün sadece %9'unu oluşturmaktadır. Bununla birlikte, yapısal faiz oranı riski ve likidite riskine ilişkin uyum düzeyi %50-%100 aralığında olan bankaların payı %99 düzeyinde olup, bu iki risk özelinde bankaların yüksek ölçüde uyumlu oldukları göze çarpmaktadır.

Üçüncü yapısal blok hükümlerine ise bankaların %93'ünün %50 ila %100 arasında uyum sağladığı görülmektedir.

Grafik 2-2: Karşılaşılan Sorunlar



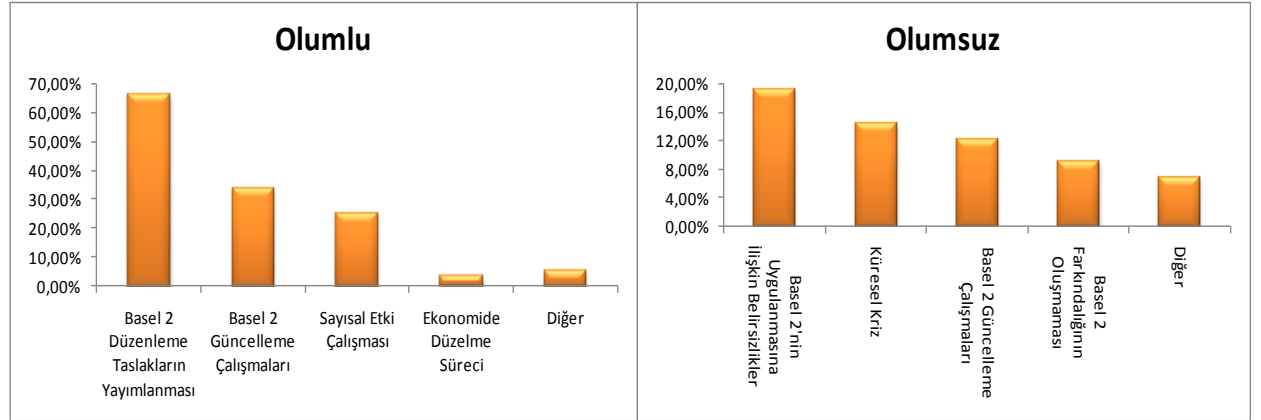
CRD/Basel II çerçevesindeki engellere ve eksikliklere bakıldığında temel sorunun PD, LGD ve EAD'ye ilişkin veri eksikliği olduğu görülmektedir. Bu sorunu mevzuat belirsizliği ve teknoloji eksikliği takip ederken, nitelikli personel, bütçeleme ve CRD/Basel II'nin anlaşılabilmesi hususlarında önemli bir sorun olmadığı görülmektedir.

Tablo 2-1: Sistem ve Altyapı Yeterliliği (%)

| | | |
|------------------|--|------|
| Kredi Riski | Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım | 47,2 |
| | Standart Yaklaşım | 97,9 |
| | Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım | 18,1 |
| | İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım | 0,7 |
| Piyasa Riski | Standart Yöntem | 99,3 |
| | İçsel Model | 93,6 |
| Operasyonel Risk | Temel Gösterge Yaklaşımı | 99,8 |
| | Standart Yaklaşım | 27,0 |
| | Alternatif Standart Yaklaşım | 8,6 |
| | İleri Ölçüm Yaklaşımları | 0,7 |

Sektörde yasal sermayenin hesaplanmasında hali hazırda bankaların altyapılarının ve sistemlerinin kredi riski için; %47,2 ile basitleştirilmiş standart yaklaşımı ve %97,9 ile standart yaklaşımı, piyasa riski için; %99,3 ile standart yaklaşımı ve %93,6 ile içsel model yaklaşımını ve operasyonel risk için; %99,8 ile temel gösterge yaklaşımını, %27 ile standart yaklaşımı ve %8,6 ile alternatif standart yaklaşımı kullanmaya elverişli olduğu görülmektedir.

Grafik 2-3: CRD/Basel II'nin Uygulamasında Son 6 Ay İçerisinde Gerçekleşen Önemli Gelişmeler



Bu soruya verilen cevaplara göre bankaların %66'sı Basel II düzenleme taslaklarının yayımlanarak görüşe açılmasını, %33'ü ise BIS'in Basel II güncelleme çalışmalarını son 6 ayda yaşanan en önemli ve olumlu gelişmeler olarak değerlendirmiştir. Ülkemizde başlatılan Sayısal Etki Çalışması ise bankaların %25'i tarafından olumlu karşılanmıştır. Bununla birlikte bankaların %19'u Basel II yol haritasının ve geçiş sürecinin belirsiz olmasının 6 ayda

yaşanan en önemli olumsuzluk olduğunu belirtmişlerdir. Küresel finansal kriz bankaların %14'ü tarafından olumsuz bulunmaya devam etmektedir.

Bankaların CRD/Basel II Uyum Sürecinde BDDK'dan Beklentileri

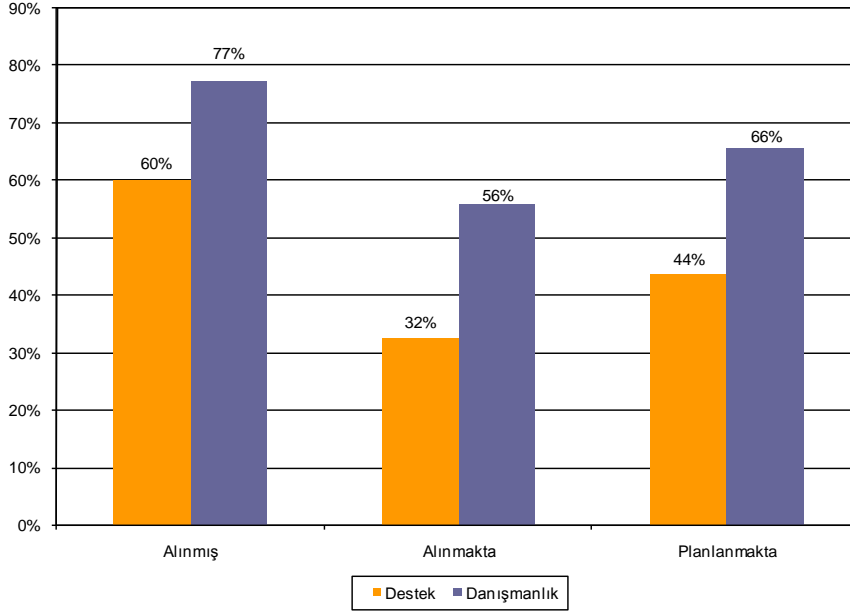
Bankaların CRD/Basel II uyum sürecinde BDDK'dan beklentileri maddeler halinde aşağıda yer almaktadır:

- Basel II'ye geçiş tarihinin ve Basel II'ye ilişkin yol haritasının belirlenmesi ve duyurulması,
- CRD/Basel-II'ye uyum için gerekli olan banka içi düzenlemelerin ve hazırlıkların yapılabilmesini sağlamak amacıyla ilgili mevzuatın uygun bir süre içerisinde yayımlanarak görüşe açılması,
- CRD/Basel-II'ye uyumun bankaların ölçeklerine göre değerlendirilmesi ve uyum için yeterli süre tanınması,
- CRD/Basel-II kapsamında istenilecek raporlama formlarının uygulamaya geçiş aşamasından makul bir süre önce açıklanması,
- Ulusal inisiyatifler ile ilgili Ülkemiz uygulamalarının belirlenmesi ve duyurulması,
- TBB bünyesinde toplanan Basel II Komitesinin risk yönetimi konusundaki düzenlemeleri ve uygulamaları ele alacak şekilde etkin olarak çalıştırılması,
- QIS-TR3 çalışmasında yapıldığı gibi önümüzdeki dönemde de Basel II'ye uyum kapsamında bankalardan BDDK'ya giden soruların ve BDDK tarafından verilen cevapların bir dokümanda bir araya getirilerek BDDK sitesinde yayımlanması ve yeni sorular geldikçe güncellenmesi,
- İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlarla “Kredi Riski” ve İleri Ölçüm Yaklaşımlarıyla “Operasyonel Risk” yasal sermaye hesaplamaları başvurularının değerlendirilmesinde geçerli olacak kriter ve unsurların netleştirilmesi ve bankalara duyurulması,
- Risk veri tabanı “değişik kırımlarda bankalara benchmark oluşturabilecek PD, LGD verilerinin oluşturulması” hususuna ilişkin olarak işbirliği çağırısı yapılması,
- Tek Düzen Hesap Planı'nın Basel II'ye uygun hale getirilmesi.

Tablo 2-2: Kaynak Yeterliliği

| (%) | Yetersiz | Kısmen Yeterli | Büyük Ölçüde Yeterli | Tamamen Yeterli |
|----------------------|------------|----------------|----------------------|-----------------|
| Yönetim/Organizasyon | 0,0 | 0,5 | 61,4 | 38,2 |
| Beşeri Kaynaklar | 0,0 | 2,9 | 80,5 | 16,7 |
| Mali Kaynaklar | 0,0 | 4,5 | 53,8 | 41,7 |
| Fiziki Kaynaklar | 0,0 | 15,1 | 53,3 | 31,6 |
| Ortalama | 0,0 | 5,7 | 62,3 | 32,0 |

Bankacılık sektöründe toplam aktif büyüklüğünün %62,3'ünü temsil eden bankalar, CRD/Basel-II'ye uyum hazırlıklarına yönelik ayrılan yönetim/organizasyon, beşeri, mali ve fiziki kaynaklarını büyük ölçüde yeterli olarak belirtmişken, %32'sini temsil eden bankalar ise söz konusu kaynakların tamamen yeterli olduğunu belirtmiştir.

Grafik 2-4: Alınan Destek ve Danışmanlık Hizmetleri

Bankalar Basel II'ye uyum konusunda yoğun olarak destek ve danışmanlık hizmeti almakta ve ileride artan seviyede danışmanlık hizmeti almayı planlamaktadırlar. CRD/Basel II konusunda sektörün %44'ünü oluşturan bankaların destek hizmeti, %66'sını oluşturan bankaların ise danışmanlık hizmeti almayı planladıkları görülmektedir. Bir önceki ilerleme anketi sonuçları ile kıyaslandığında alınmakta olan destek hizmetlerinde bir azalış gözlemlenmektedir.

3. Birinci Yapısal Blok

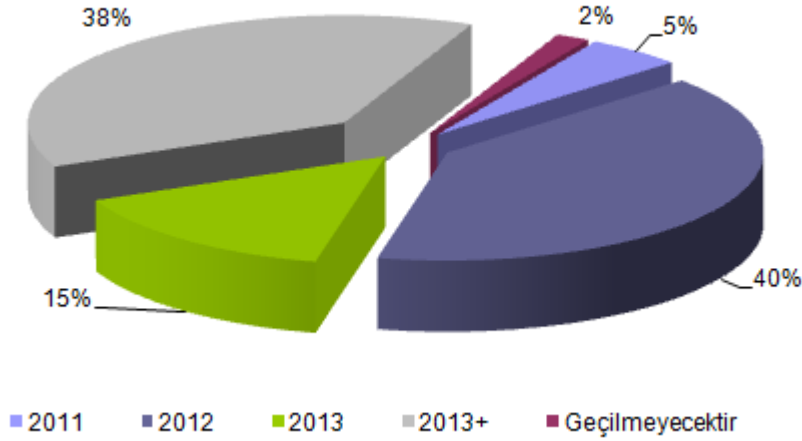
3.1 Kredi Riski

Tablo 3-1: Uygulamanın Başlamasıyla Kullanılacak Yöntem

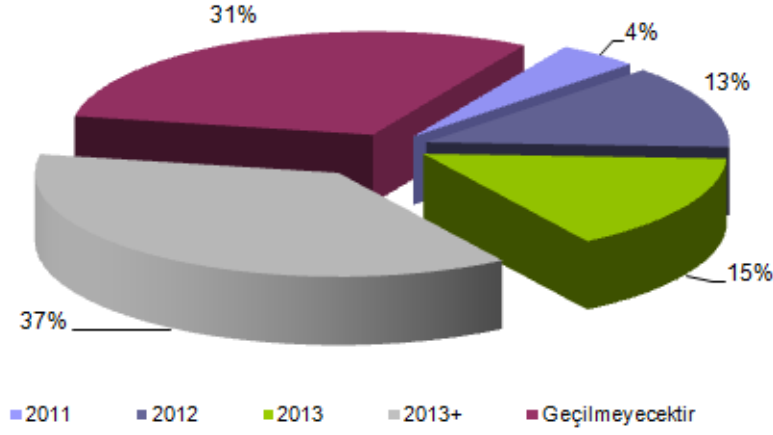
| (%) | Uygulamanın Başlamasıyla |
|---|--------------------------|
| Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım | 1,60 |
| Standart Yaklaşım | 74,70 |
| Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım | - |
| İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım | - |
| Basitleştirilmiş Standart ve Standart Yaklaşım Birlikte | 10,30 |
| Standart ve Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım Birlikte | 12,00 |
| Temel ve İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım Birlikte | - |
| Hedef Belirtmeyen | 0,1 |

Bankalar Basel II uygulamasının başlamasıyla çoğunlukla standart yaklaşımı kullanmayı planlamaktadır. Ayrıca sektörün %12'si standart ve temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımları, %10,3'ü de basitleştirilmiş standart yaklaşım ile standart yaklaşımı beraber kullanmayı planlamaktadır. Bunlara ek olarak yalnızca temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımı kullanmayı planlayan bankanın bulunmadığı görülmektedir.

Grafik 3-1: İleri Yöntemlere Geçiş Tarihi (Aktif büyüklüğüne göre)



Sektörün aktif büyüklüğünün yaklaşık %2'sini oluşturan bankalar ileri yöntemlere geçiş konusunda planlama yapmadıklarını belirtmişlerdir. İleri yöntemlere 2013 yılına kadar geçmeyi planlayan bankaların aktif büyüklükleri toplamı sektör büyüklüğünün %60'ını oluşturmaktadır. İleri yöntemlere geçiş planı yapan bankaların sayılarına bakıldığında ise aşağıdaki grafikte yer alan sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Grafik 3-2: İleri Yöntemlere Geçiş Tarihi (Banka sayısına göre)

İleri yöntemlere geçiş konusunda planlama yapan bankalar banka sayısı bazında incelendiğinde bankaların %31'inin ileri yönetime geçme konusunda planlama yapmadığı görülmektedir. Bankaların %37'si 2013'ten sonra ileri yöntemlere geçmeyi, bunların arasından %32'si ise 2013 yılına kadar en az Temel İDD' ye göre hesaplama yapabilmeyi planlamaktadır.

Tablo 3-2: Kredi Riski Azaltım Yöntemlerinin Kullanım Sıklığı

| (%) | Kullanılmıyor | Kullanılması Planlanıyor | Kısmen Kullanılıyor | Yoğun Şekilde Kullanılıyor |
|---------------------------|---------------|--------------------------|---------------------|----------------------------|
| Teminatlar | 0,15 | 12,03 | 0,95 | 86,87 |
| Garanti ve Kefaletler | 0,14 | 12,03 | 4,08 | 83,75 |
| Bilanço İçi Netleşme Söz. | 58,55 | 25,86 | 14,16 | 1,42 |
| Sigortalama | 57,99 | 3,27 | 22,74 | 15,99 |
| Finansal Korunma | 52,08 | 18,60 | 28,57 | 0,75 |
| Risk Transferi | 33,95 | 58,07 | 7,98 | 0,00 |
| Diğer | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 |

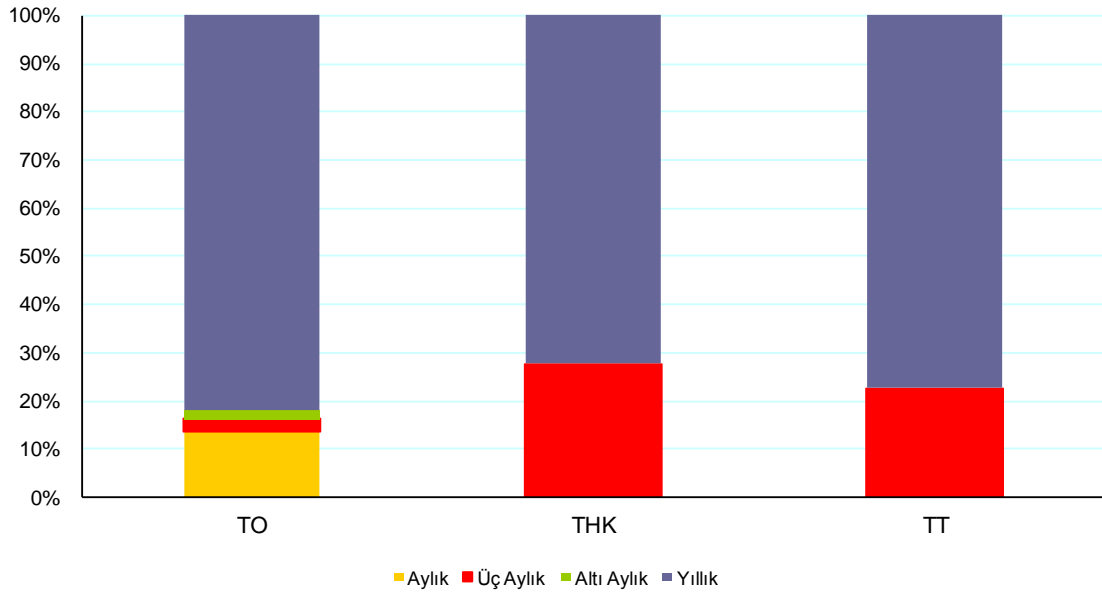
Kredi riskini azaltmak için kullanılan yöntemlerin sektördeki dağılımı incelendiğinde teminatlar (%87) ile garanti ve kefaletlerin (%84) yoğun biçimde kullanıldığı görülmektedir. Kullanılması planlanan risk azaltım araçları ise bilanço içi netleşme sözleşmeleri (%26), finansal koruma (%19) ve risk transferi (%58)'dir. Bahsi geçen araçların kullanılma düzeyi mevcut durumda oldukça düşüktür.

Tablo 3-3: Kullanılan/Kullanılması Planlanan Derecelendirme/Skorlama Modelleri

| (%) | Şirketler | Bankalar | Hazineden Alacaklar | KOBİ | Perakende | Kredi Kartı |
|---------------------------------|-----------|----------|---------------------|------|-----------|-------------|
| Mevcut Durum | | | | | | |
| Derecelendirme/skorlama sistemi | 34,7 | 15,5 | 13,9 | 31,9 | 41,1 | 41,0 |
| İstatistik tabanlı | 20,1 | 0,0 | 0,7 | 37,1 | 49,5 | 53,5 |
| Yargısal tabanlı | 22,3 | 23,2 | 26,5 | 29,9 | 17,6 | 29,2 |
| Hibrit (istatistik+ yargısal) | 40,9 | 13,8 | 0,0 | 42,4 | 4,3 | 2,1 |
| Kullanılması Planlanan | | | | | | |
| Derecelendirme/skorlama sistemi | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| İstatistik tabanlı | 31,9 | 18,8 | 17,0 | 43,8 | 52,2 | 50,3 |
| Yargısal tabanlı | 5,3 | 1,7 | 1,7 | 33,7 | 42,4 | 27,4 |
| Hibrit (istatistik+ yargısal) | 15,5 | 15,8 | 15,0 | 3,0 | 1,1 | 0,5 |

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam oranlar %100'ü aşmaktadır.

Bankalar Haziran 2010 tarihi itibarıyla şirketler ve KOBİ'ler için çoğunlukla hibrit modelleri, perakende portföyü ve kredi kartı müşterileri için ise istatistik tabanlı modelleri kullanmaktadırlar. Kullanılması planlanan modellere bakıldığında ise sektörün büyük bölümünün şirketler, KOBİ'ler, perakende ve kredi kartları için istatistik tabanlı modelleri kullanmayı planladığı görülmektedir. Ancak söz konusu portföyler için istatistik tabanlı modelleri kullanmayı düşünen bankaların yüzdesinde önceki döneme kıyasla düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 3-3: TO, THK ve TT Hesaplama Sıklığı

Sektörün büyük bölümünü oluşturan bankalar Temerrüt Oranı, Temerrüt Halinde Kayıp ve Temerrüt Tutarı istatistiklerini yıllık olarak hesaplamayı planladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3-4: Derecelendirme Notları ve Kredi Riski Parametrelerine İlişkin Veri Biriktirme

| (%) | 1 yıl | 2 yıl | 3 yıl | 4 yıl | 5 yıl | 5 + | Toplam |
|------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|------|--------|
| TO | 3,1 | 3,2 | 13,9 | 9,7 | 1,2 | 40,0 | 71,2 |
| THK | 0,0 | 8,1 | 0,0 | 7,6 | 12,7 | 12,6 | 41,0 |
| TT | 0,0 | 8,1 | 11,7 | 7,6 | 12,7 | 0,1 | 40,2 |
| İçsel Derecelendirme Notları | 1,5 | 12,0 | 7,8 | 12,6 | 15,1 | 29,4 | 78,5 |

Bankalar yoğun olarak veri biriktirmeye başlamış olup, TO için %40 oranında 5 yıldan uzun süreli birikim mevcut iken, THK ve TT'de 5 yıldır veri biriktiren bankaların oranı %12,7'dir. İçsel Derecelendirme Notlarında ise % 29,4 oranı ile ağırlık 5 yıldan uzun sürededir. Toplamda ise TO ve içsel derecelendirme notlarında sektörün %70'i veri biriktirmeye başlamıştır.

Tablo 3-5: Kredi Riski Stres Testi Uygulaması ve Testlerde Kullanılan Senaryo Türleri (%)

| | |
|--|-------------|
| Kullanılıyor | 84,6 |
| Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar (duyarlılık analizleri) | 53,0 |
| Çok değişkenli senaryolar | 42,6 |
| Tarihsel senaryolar | 1,0 |
| Diğer | 4,8 |
| Kullanılmıyor | 15,0 |

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam rakamlar %100'ü aşmaktadır.

Stres testlerini kullanan bankalar sektörün %84,6'sını oluşturmaktadır. Yoğun olarak duyarlılık analizleri ve çok değişkenli senaryolar kullanılmakta olup, sektör için tarihsel senaryoların kullanımı önem arz etmemektedir. Sektörün %15'i ise stres testlerine başvurmamaktadır.

Sektörde kredi riski ile ilgili olarak birbirinden farklı birçok stres testi senaryoları ve risk faktörleri kullanılmaktadır. Bankaların en çok kullandığı/kullanmayı planladığı başlıca stres testi senaryoları; TO, THK ve TT parametrelerinin beklenen kayıp, beklenmeyen kayıp, sermaye yeterliliği standart rasyosu veya sermaye yeterliliği üzerindeki etkisinin analiz edilmesi amacıyla bu parametrelere yüzdesel olarak belirli şoklar uygulanması, bankalar tarafından derecelendirilmiş firmaların içsel derecelerinin 1 derece aşağı çekilmesi, yakın izleme kapsamında yer alan tüm firmaların temerrüt etmesi, dereceler arasındaki geçişmeler ile kur ve faiz oranlarında gerçekleşebilecek aşırı dalgalanmaların kredi portföyünde oluşturabileceği kayıplardır. Bu senaryolara ek olarak, kredi portföyünde meydana gelebilecek artışların beklenen kayıp, beklenmeyen kayıp ve sermaye yeterliliği üzerindeki

etkileri, kredi portföyünün belirli bir yüzdesinin temerrüde uğramasının kar/zarara ve sermaye yeterlilik oranına etkisi, gayrimenkul ipotekleri ile teminat altına alınmış krediler için söz konusu gayrimenkullerin olası rayiç değer değişimlerinin teminat/risk oranına etkisi ile ileriye yönelik olarak takipteki kredi tutarlarının özkaynaklara oranının tahmin edilmesi de bankalar tarafından analiz edilmektedir. Stres testi senaryolarında en çok kullanılan risk faktörleri ise; TO, THK, TT, makroekonomik faktörler (gayri safi yurtiçi hasıla vb.), kurlar, faiz oranları ve kredi dereceleridir.

Tablo 3-6: Kredi Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Sürecinde Kullanılma Oranı (%)

| Karar alma sürecinde kullanılmaktadır | 99,4 |
|---|-------------|
| Banka orta ve uzun dönem stratejisinin belirlenmesi | 71,7 |
| Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı | 11,2 |
| Ürün fiyatlaması | 58,0 |
| Yatırım /Plasman kararları | 52,2 |
| Limit tahsisi | 78,3 |
| Karşılık ayrılması | 34,4 |
| Performans ölçümü | 32,6 |
| Riske ayarlı getiri hesaplamaları | 36,6 |
| Bütçeleme | 50,1 |
| Diğer | 6,2 |
| Karar alma sürecinde kullanılmamaktadır | 0,6 |

Bankaların %99,4 gibi büyük bir çoğunluğu kredi riski analizi sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullanmaktadır. Analiz sonuçları; %78,3 oranında limit tahsisinde, %71,7 oranında bankaların orta ve uzun dönem stratejisinin belirlenmesinde, %58 oranında ürün fiyatlamasında, %52,2 oranında yatırım ve plasman kararlarının alınmasında kullanılmaktadır.

3.2 Operasyonel Risk

Bankacılık sektöründeki tüm bankalar Haziran 2010 itibarıyla operasyonel risk için sermaye gereksiniminin hesaplanmasında temel gösterge yaklaşımını kullanmaktadır.

Tablo 3-7: Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntemler

| Hedeflenen Yöntem | (%) |
|--|-------|
| Temel Gösterge Yaklaşımı | 0,80 |
| Standart Yaklaşım | 15,50 |
| Alternatif Standart Yaklaşım | 0,10 |
| İleri Ölçüm Yaklaşımı | 56,20 |
| Standart Yaklaşım ve İleri Ölçüm Yaklaşımı | 25,90 |
| Cevap yok/hedef belirtilmemiş | 1,50 |

Operasyonel risk yasal sermaye hesaplamasında; temel gösterge yaklaşımını gelecekte de kullanmayı hedefleyen bankalar, Haziran 2010 anketinde sektörün yaklaşık % 1'lik küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Bankaların büyük bir kısmı ileri ölçüm yaklaşımlarını kullanmayı hedeflemektedir. Aralık 2009 anketi ile en önemli farklılık ileri ölçüm yaklaşımını kullanmayı hedefleyen bankalardan bir kısmının standart yaklaşım ve ileri ölçüm yaklaşımını birlikte işaretleyen bankalara kaymasıdır.

Tablo 3-8: Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş (%)

| Operasyonel Risk Hesaplamasında İleri Yöntemlere Geçiş | Standart Yöntemde Bilgi ve Veri Sistemleri Alt Yapısının Yeterliliği |
|--|--|
| 2010 | Tamamen Yeterlidir 6,8 |
| 2011 | Büyük Ölçüde Yeterlidir 54,4 |
| 2012 | Kısmen Yeterlidir 38,0 |
| 2013 | Yeterli Değildir 0,7 |
| 2013+ | 22,97 |

Sektörün genelinde operasyonel risk yasal sermaye hesaplaması için ileri yöntemlere geçilmesinde çoğunlukla 2012 yılı sonrasının planlandığı görülmektedir. Anket çalışmasının neticesinde, 3 yıllık bir süreçte sektörün yaklaşık %57'sinin ileri yöntemlere geçeceği öngörülmektedir.

Standart yöntem kullanılmasında sektörün %54,4'ünü oluşturan bankalar bilgi ve veri sistemleri alt yapılarını büyük ölçüde yeterli görürken, %6,8'lik kısmı tamamen yeterli olduğunu düşünmektedir. Bir önceki anket dönemine kıyasla kendini büyük ölçüde yeterli gören bankalardan tamamen yeterli görenlere geçiş olmuş, altyapılarını kısmen yeterli gören ve yeterli bulmayanların değerlendirmelerinde büyük bir değişiklik olmamıştır.

Tablo 3-9: Operasyonel Risk Ölçümü ve Sermaye Tahsisinde Kullanılan İleri Ölçüm Yöntemleri (%)

| Temel işkolları bazında sınıflandırma yapılmıştır | 66,8 |
|---|------|
| Kayıp Dağılımları Yaklaşımları (LDA) | 49,5 |
| Skor Kart Yaklaşımları (SCA) | 1,8 |
| Yapay Sinir Ağları (Neural Networks) | 0,0 |
| Uç Değerler Teorisi (EVT) | 10,2 |
| Melez Yaklaşımlar | 14,7 |
| Senaryo Analizleri Yaklaşımları | 13,2 |
| Diğer | 24,4 |
| Temel işkolları bazında sınıflandırma yapılmamıştır | 33,2 |

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam %100'ü aşmaktadır.

Haziran 2010 itibariyle, sektörün aktif büyüklüğüne göre büyük bir kısmı, %66,8'i (banka sayısı olarak 13 tanesi) temel işkolları bazında sınıflandırma yapmıştır ve her bir iş kolundan gerekli gösterge verilerini elde edebilmektedir. Operasyonel risk ölçümü ve yasal sermaye tahsisinde ileri ölçüm yöntemlerinden yoğun olarak kullanılması planlanan yaklaşımlar, Kayıp Dağılımları Yaklaşımları, Melez Yaklaşımlar, Senaryo Analizleri Yaklaşımları ve Uç Değerler Teorisi'dir.

Tablo 3-10: Operasyonel Risk Stres Testleri

| Uygulanmaktadır | 42,1 |
|--|-------------|
| Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar | 9,8 |
| Çok değişkenli senaryolar | 10,0 |
| Tarihsel senaryolar | 8,3 |
| Diğer | 30,6 |
| Uygulanmamaktadır | 57,9 |

Operasyonel risk için stres testleri uygulamakta olan bankalarda Aralık 2009 dönemine göre değişiklik olmayıp, bu bankaların aktif büyüklüğü sektörün %42,1'ini oluşturmaktadır. Söz konusu stres testlerinin uygulanmasında sektör genelinde kabul görmüş bir yaklaşım bulunmamakta, farklı bankalarca farklı yöntemler kullanılmaktadır.

Tablo 3-11: Operasyonel Risk Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanımı (%)

| Kullanılmaktadır | 84,0 |
|---|-------------|
| Banka orta ve uzun dönem stratejisinin belirlenmesi | 46,3 |
| Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı | 15,7 |
| Ürün fiyatlaması | 0,1 |
| Yatırım /Plasman kararları | 2,0 |
| Limit tahsisi | 32,6 |
| Karşılık ayrılması | 11,6 |
| Performans ölçümü | 12,5 |
| Riske ayarlı getiri hesaplamaları | 1,4 |
| Bütçeleme | 30,7 |
| Diğer | 34,9 |
| Kullanılmamaktadır | 16,0 |

Bankalarda operasyonel risk analizi sonuçları karar alma süreçlerinde çoğunlukla kullanılmakta olup, bu sonuçların hangi alanlarda kullanıldığına bakıldığında banka orta ve uzun dönem stratejisinin belirlenmesi, limit tahsisi, bütçeleme ve kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı en başta gelmektedir. Sektörün %34,9'unu oluşturan bankalar ise

operasyonel risk analizi sonuçlarını, yukarıda belirtilenler dışındaki diğer alanlarda da kullandığını belirtmektedir.

3.3 Piyasa Riski

Tablo 3-12: Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler (%)

| Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı | | Modellerin Dayandığı Yöntemler | |
|--|------|--------------------------------|------|
| Gerek Görülmemektedir | 0,7 | Tarihi Simülasyon | 92,1 |
| Planlanmaktadır | 0,7 | Varyans-Kovaryans | 75,4 |
| Oluşturulmaktadır | 1,4 | Monte Carlo Simülasyonu | 67,7 |
| Kullanılmaktadır | 97,6 | | |

Sektörün aktiflerinin %97,6'sını oluşturan bankalar piyasa risklerinin ölçümünde içsel modelleri kullanmaktadır. Sektörün çok küçük bir bölümü ise söz konusu modellere gereksinim duymadığını belirtmiştir. Modellerin dayandığı yöntemlerde ise tarihsel simülasyon yönteminin yoğun kullanımı dikkat çekmektedir.

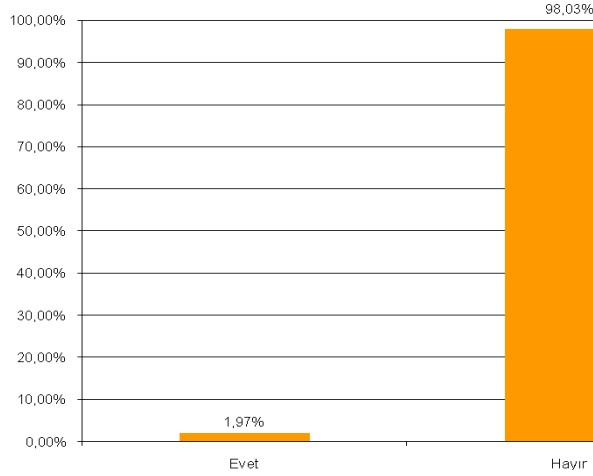
Tablo 3-13: Piyasa Risklerinin Ölçümünde Kullanılan Volatilite Hesaplama Yöntemleri (%)

| | |
|-----------------------|------|
| ARCH | 12,4 |
| GARCH | 43,9 |
| EWMA | 85,4 |
| Stochastic Volatility | 1,8 |
| Implied Volatility | 18,8 |
| Diğer | 28,6 |

* Bankalar soruya birden fazla cevap verdiği için toplam rakamlar %100'ü aşmaktadır.

Piyasa risklerinin ölçümünde içsel model kullanan bankalarda volatilite hesaplamak için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bankalar tarafından en yaygın kullanılan yöntem %85,4 oranı ile EWMA yöntemi olup, birden fazla yöntem kullanan bankaların da bulunduğu görülmektedir. Ayrıca GARCH yöntemi sektörün %43,9'u ve Implied Volatility yöntemi ise sektörün yaklaşık beşte biri tarafından kullanılmakta iken %12,4 oranında ARCH ve %1,8 oranında Stochastic Volatility yöntemleri kullanılmaktadır.

Grafik 3-4: Piyasa Riskinin İçsel Modellerle Hesaplanmasının Zorunlu Tutulması Durumunda Zorlukla Karşılaşıp Karşılaşılmayacağı (%)



Sektörün tamamına yakını, piyasa riskinin içsel modellerle hesaplanmasının zorunlu tutulması durumunda zorlukla karşılaşılmayacağını belirtmektedir.

Tablo 3-14: Yasal Sermaye Hesaplamalarında İçsel Model Kullanımına İlişkin Plan ve Planlanan Geçiş Tarihi (%)

| | |
|-------------------|-------------|
| Var | 95,1 |
| 2011 | 28,90 |
| 2012 | 16,90 |
| 2012+ | 40,90 |
| Tarih Belirtmeyen | 8,40 |
| Yok | 4,90 |

Bankacılık sektörünün % 95'ini oluşturan bankalar, yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımına ilişkin planları olduğunu belirtmektedir. Mevcut durumda yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımının daha yoğun olarak 2012 yılı sonrasında başlamasına dair planlama söz konusudur.

Tablo 3-15: Stres Testi Senaryoları ve Uygulaması (%)

| Stres Testi Senaryoları | | Stres Testi Uygulaması | |
|-------------------------|-------|--|-------|
| Gerek Görülmemektedir | 0,70 | Tek bir parametrenin değiştirildiği senaryolar | 98,62 |
| Planlanmaktadır | 0,09 | Çok değişkenli senaryolar | 73,27 |
| Oluşturulmaktadır | 0,00 | Tarihsel senaryolar | 57,69 |
| Kullanılmaktadır | 99,22 | Diğer | 0,53 |

Bankaların önemli bir kısmı piyasa riskiyle ilgili olarak stres testleri kullanmaktadır. Uygulanmakta olan stres testleri; tek bir parametrenin değiştirildiği senaryoları, çok değişkenli senaryoları ve tarihsel senaryoları içermektedir.

Tablo 3-16: Piyasa Riski Analizi Sonuçlarının Karar Alma Süreçlerinde Kullanılması (%)

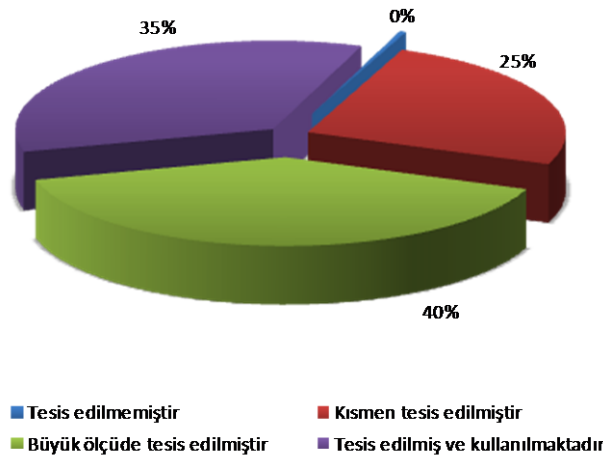
| | |
|---|-------------|
| Kullanılmaktadır | 98,2 |
| Orta ve uzun dönem stratejinin belirlenmesi | 68,2 |
| Kaynakların birimler/iş kolları arasında dağıtımı | 16,3 |
| Ürün fiyatlaması | 34,3 |
| Yatırım /Plasman kararları | 41,0 |
| Limit tahsisi | 76,7 |
| Karşılık ayrılması | 0,6 |
| Performans ölçümü | 18,4 |
| Riske ayarlı getiri hesaplamaları | 10,1 |
| Bütçeleme | 45,0 |
| Diğer | 1,2 |
| Kullanılmamaktadır | 1,8 |

Piyasa riski analizi sonuçlarının karar alma süreçlerinden en az birinde kullanıldığını belirten bankaların aktif büyüklükleri toplamı sektörün yaklaşık %98'ini oluşturmaktadır. Söz konusu sonuçları; sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık %77'sini oluşturan bankalar limit tahsisinde, yaklaşık %68'ini oluşturan bankalar orta ve uzun dönem stratejilerin belirlenmesinde, %45'i bütçelemede ve yaklaşık %41'ini oluşturan bankalar ise yatırım/plasman kararlarında kullanmaktadır. Piyasa riski analizi sonuçlarının en az kullanıldığı karar alma süreçleri ise karşılık ayrılması, riske ayarlı getiri hesaplamaları, kaynakların birimler arasında dağıtımı ve performans ölçümü olarak ortaya çıkmıştır.

4. İkinci Yapısal Blok

Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğü içerisinde %35 paya sahip olan bankalar; CRD/Basel II kapsamında risk tutarlarının izlenmesi ile yorumlanması için ve değişen risk profilinin bankaların sermaye ihtiyacını nasıl etkilediğinin değerlendirilmesi amacıyla bir sistem tesis edildiğini ve kullanılmakta olduğunu belirtirken, toplam aktifin %40'ını oluşturan bankalar söz konusu sistemin büyük ölçüde tesis edildiğini ifade etmektedir.

Grafik 4-1: Değişen Risk Profilinin Sermayeye Etkisinin Değerlendirilmesi için Sistem Tesisi



Tablo 4-1: Tüm Önemli Risklerin Tanımlanması, Ölçülmesi, Raporlanması Amacıyla Tasarlanmış Politika ve Prosedürler (%)

| | |
|-----------------------|------|
| Gerek Görülmemektedir | 0,0 |
| Planlanmaktadır | 5,1 |
| Oluşturulmaktadır | 5,4 |
| Uygulanmaktadır | 89,5 |

Sektörün %90'lık kısmının, tüm önemli risklerinin tanımlanması, ölçülmesi ve raporlanması amacıyla tasarlanmış politika ve prosedürleri vardır ve uygulanmaktadır. Söz konusu politika ve prosedürleri planlama ve oluşturma aşamasında olan bankaların payı ise % 10'dur.

Tablo 4-2: Ekonomik Sermaye Tahsisi (%)

| | |
|-----------------------|------|
| Gerek Görülmemektedir | 8,7 |
| Planlanmaktadır | 25,2 |
| Oluşturulmaktadır | 62,8 |
| Uygulanmaktadır | 3,3 |

Bankacılık sektörü toplam aktif büyüklüğünün %25,2'sini oluşturan bankalar ekonomik sermaye tahsisi uygulamasına geçmeyi planlarken, %62,8'ini oluşturan bankalar ise ekonomik sermaye tahsisi uygulamasını oluşturma aşamasındadır. Ekonomik sermaye tahsisi uygulaması bulunan bankaların oranı ise %3,3 düzeyindedir. Bir önceki anket ile kıyaslandığında söz konusu oranlarda herhangi bir önemli değişiklik görülmemektedir.

Türk Bankacılık Sektöründeki bankaların, ikinci yapısal blok kapsamında ele alınan yapısal faiz oranı ve likidite risklerini çoğunlukla tanımlamış oldukları, diğer taraftan bir kısmının kredi yoğunlaşma riskini tanımladıkları ve kredilendirme kararlarında dikkate aldıkları, karşı taraf risklerine ilişkin strateji ve politikalarını ise henüz oluşturmaya başladıkları anlaşılmaktadır. Ankete katılan bankaların %93,9'u yapısal faiz oranı riskini tanımlamış durumdadır. Öte yandan, sektörün %95,7'si likidite riskini tanımlamakta ve analizlerde kullanmakta olup, %52,3'ünün ise kredi yoğunlaşma riskini tanımladıkları ve kredilendirme aşamasında dikkate aldıkları ifade edilmiştir.

Tablo 4-3: Risk Ölçüm Modellerine İlişkin Doğrulama ve Onaylama Süreci Mevcudiyeti (%)

| | |
|-----------------------|------|
| Gerek Görülmemektedir | 0,7 |
| Planlanmaktadır | 12,8 |
| Oluşturulmaktadır | 36,2 |
| Uygulanmaktadır | 50,0 |

Sektörün %36'sını oluşturan bankalar risk ölçüm modellerine ilişkin doğrulama ve onaylama süreçlerinin oluşturulma aşamasında olduğunu belirtmektedir. Sektörün %50'si ise bahsi geçen süreçleri tesis etmiş bulunmaktadır.

5. Üçüncü Yapısal Blok

Tablo 5-1: CRD/Basel II’de Öngörülen Kamuya Açıklama Yükümlülüklerine Uyum

| (%) | Uyumsuz | Kısmen Uyumlu | Büyük ölçüde uyumlu | Tam Uyumlu | Cevap Verenler |
|--------------------------------------|---------|---------------|---------------------|------------|----------------|
| Uygulamanın Kapsamı | 1,8 | 20,1 | 67,6 | 0,1 | 89,6 |
| Sermaye Yapısı | 0,0 | 10,0 | 56,4 | 23,2 | 89,6 |
| Sermaye Yeterliliği | 0,0 | 22,1 | 44,4 | 23,2 | 89,6 |
| Kredi Riski | | | | | |
| Genel Bilgiler | 1,8 | 8,5 | 71,6 | 7,7 | 89,6 |
| Standart Yaklaşım İlişkin Portföyler | 2,1 | 22,2 | 48,3 | 16,2 | 88,7 |
| İDD Yaklaşımına Tabi Portföyler | 8,9 | 46,9 | 0,3 | 0,0 | 56,0 |
| Kredi Riski Azaltımı | 7,9 | 38,9 | 37,6 | 0,0 | 84,4 |
| Menkul Kıymetleştirme | 5,3 | 1,8 | 0,3 | 0,0 | 7,5 |
| Piyasa Riski | | | | | |
| Standart Yaklaşım | 0,0 | 6,2 | 15,8 | 67,1 | 89,0 |
| İçsel Modeller Yaklaşımı | 0,9 | 10,7 | 42,3 | 22,6 | 76,5 |
| Operasyonel Risk | 2,2 | 20,3 | 40,1 | 26,9 | 89,6 |
| Hisse Senedi Yatırımları | 7,2 | 12,8 | 34,4 | 9,5 | 64,0 |
| Yapısal Faiz Oranı Riski | 0,0 | 6,7 | 45,3 | 23,4 | 75,3 |

Bankaların CRD/Basel II kapsamında kamuya açıklama yükümlülüklerine uyum durumu birinci ve ikinci yapısal blok kapsamında öngörülen riskler çerçevesinde değerlendirildiğinde; sektör aktif büyüklüğünün yaklaşık %65’ine sahip olan bankaların kredi riski standart yaklaşımında kamuya açıklama yükümlülükleri açısından büyük ölçüde veya tam uyumlu oldukları, İDD yaklaşımında ise bu oranın %0,3 olduğu görülmektedir. Ayrıca, kredi riski azaltımında sektörün %37,6’sının CRD/Basel II’ye büyük ölçüde uyumlu olduğu ancak, %7,9’luk bir kısmının ise uyumsuz olduğu belirtilmektedir.

Piyasa riskinde toplam aktiflerin %67,1’ine sahip bankaların standart yaklaşım kapsamında kamuya yapılacak açıklamalara ilişkin yükümlülüklerine tam uyumlu olduğu, sektörün %22,6’lık kısmının ise içsel modeller yaklaşımı konusunda tam uyumlu olduğu görülmektedir. Standart yaklaşımında büyük ölçüde veya tam uyumluluk %82,9 düzeyindedir. Bu oran içsel modeller yaklaşımında %64,9 düzeyindedir. Ayrıca, sektörün %10,7’sinin içsel modeller yaklaşımına kamuya açıklama yükümlülükleri bakımından kısmen uyumlu olduğu, %0,9’luk kısmının ise uyumsuz olduğu belirtilmektedir. Operasyonel risk bu kapsamda değerlendirildiğinde, sektörün %20,3’ünü oluşturan bankaların kısmen uyumlu oldukları,

%2,2'lik kısmının ise uyumlu olmadığı görülmektedir. Operasyonel risk konusunda büyük ölçüde veya tam uyumluluk oranı %67 olarak belirtilmiştir.

Yapısal faiz oranı riski ve hisse senedi yatırımlarına ilişkin olarak sektörün sırasıyla %68,7 ve %43,9'unu oluşturan bankalar kamuya açıklama yükümlülüklerine büyük ölçüde veya tam uyumlu olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, sektörde %7,2'lik aktif payına sahip bankaların; söz konusu kamuyu aydınlatma yükümlülüklerine hisse senedi yatırımları açısından uyumsuz oldukları görülmektedir.

CRD/Basel II'nin uygulama kapsamına ilişkin açıklama yükümlülüklerine ise sektörün %67,6'sının büyük ölçüde uyumlu olduğu, %20,1'lik bölümünün kısmen uyumlu olduğu ve sadece %1,8'lik bölümünün uyumsuz olduğu görülmektedir. Sermaye yapısı ve sermaye yeterliliğine ilişkin olarak sektörün sırasıyla %79,6'sının ve %67,6'sının büyük ölçüde uyumlu veya tam uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Üçüncü yapısal blok kapsamında bankalar İDD yaklaşımına tabi portföyler hariç genellikle kamuya açıklama yükümlülükleri konusunda CRD/Basel II hükümlerine büyük ölçüde uyumlu veya tam uyumlu olduklarını belirtmektedir. Menkul kıymetleştirme gibi konularda ise uygulamanın yaygın olmaması sebebi ile bankalar yapılan anket çalışmasına cevap vermemiş ve uyumluluk konusunda bir sonuca ulaşamamıştır.



BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA

Tel : (0212) 337 72 72 Fax : (0212) 337 71 66

www.bddk.org.tr